

Народний депутат України
Катерина ВАЩУК:

«На часі підтримка селянина - господаря»

За результатами соціологічного опитування Центру Разумкова, проведеного на початку 2012 року, для стимулювання розвитку аграрного виробництва в Україні й села загалом першочерговим респонденти назвали: сприяння соціальному розвитку села (38 відсотків опитаних); боротьбу з корупцією (34%); забезпечення дотацій із державного бюджету аграрним виробникам (30%); доступні кредити для сільськогосподарських виробників – (також 30%). Примітно, що варіант відповіді «запровадження вільного ринку землі» опинився на останньому місці за частотою згадувань (його назвали лише 6 відсотків респондентів). Як реалізувати ці пріоритети на практиці, в інтерв'ю «Вічу» розповіла секретар Комітету Верховної Ради з питань фінансів, банківської діяльності, податкової та митної політики Катерина ВАЩУК (фракція Народної партії).

– Катерино Тимофіївно, за даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, аграрний сектор України нині використовує лише третину свого виробничого потенціалу та робить лише половину можливого внеску до ВВП країни. Така оцінка вам здається реалістичною?

– Цілком реалістичною й такою, що потребує рішучих дій, а головне – державницького підходу до розвитку аграрної галузі України. Світові нелегко було пережити фінансову кризу, але ще серйознішим випробуванням стане продовольча криза. Подекуди її вплив уже відчутний, у багатьох країнах аналітики намагаються вибудувати сценарії, як мінімізувати її наслідки. Не випадково це питання постійно обговорюється й на такому високому рівні, як Організація Об'єднаних Націй. Її експерти підрахували: у 2050 році 9,1 мільярда людей потребуватимуть удвічі більше продовольства, ніж зараз. Аби задовольнити ці запити, чисті інвестиції в аграрну сферу в країнах, що розвиваються, мають становити 83 мільярди доларів щорічно. Ідеться про розвиток не тільки виробництва сільськогосподарських культур і продукції тваринництва, а й допоміжної інфраструктури – склад-

ських приміщень, так званого безперервного холодильного ланцюга, ринкових структур тощо.

Переконана, за належної уваги до села (використовуючи здобутки аграрної науки, сучасні технічні засоби, по-господарськи розпоряджаючись землею) нинішня ситуація на міжнародному ринкові продовольства може стати зірковим часом України як потужної держави-експортера. Потенціал аграрного сектору є нашою архімедівською точкою опори, серйозним інструментом у піднесенні всієї економіки нашої держави. Це той капітал, який дорожчий за будь-яку валюту.

– Не таємниця, що за роки незалежності України жодну з ухвалених державних програм і концепцій розвитку аграрної галузі не виконано в повному обсязі. У чому причина такої низької ефективності?

– Реформи як такої в аграрному секторі й не проводили, відбулися лише зміна форми власності, розпаювання земельних паїв і майна. Не зважаючи на наші звернення не руйнувати створені колективними господарствами ферми, машинно-тракторні станції, все робили якнайскоріше, залишаючи поза увагою глибинні перетворення: фінансове й технічне забезпечення

села, підготовку кадрів сільськогосподарського виробництва. Реалізовано найгірший сценарій, якого всі, хто глибоко розуміє ситуацію на селі, боялися, передбачаючи наслідки.

Що стосується невиконання державних програм, то поясню це як прагматичний політик. Коли ухвалюється державний бюджет, на Кабінет Міністрів серйозно тиснуть галузі, що мають потужне лобі й позицію яких влада чує, враховує. А селяни не організовані в таку силу, що може чогось «повимагати». Об'єднати інтереси Волині, Донеччини, Луганщини чи Черкащини дуже непросто, бо кожен регіон має свої особливості розвитку аграрного сектору. Та й у самому уряді домінує точка зору, що селянам голод не загрожує й вони не протестуватимуть. Увага до села в останню чергу, фінансування – за залишковим принципом. Цей принцип існує й нині, незважаючи на те, що певні кроки для підтримки галузі уряд Миколи Азарова таки зробив.

Думаю, влада повинна оголосити наступні роки роками розвитку села та сільських територій і вкласти туди гроші з таким само ентузіазмом, як ми вкладали в Євро-2012. От президент УЕФА Мішель Платіні сказав, що завдяки підготовці до чемпіонату Україна стрибнула вперед на 30 років.

А ви уявляєте, який колосальний імпульс дасть фінансова підтримка соціального розвитку сільських територій, інфраструктури, програм зайнятості сільського населення, стимулювання сімейних і фермерських господарств, обслуговуючих кооперативів! Для чого нам, наприклад, ці кооперативи? Дивіться, навіть якщо селянин володіє земельним паєм, він не має за що й чим обробити цю земельну ділянку. Сімейний кооператив для обробітку землі допоміг би зорати земельну ділянку, посіяти й зібрати врожай, а заготівельний – наперед підписав би контракт про оплату продукції.

Врахуйте й немале значення соціального чинника. У сільській місцевості проживає третина від загальної кількості населення. Це генофонд нації, це збереження споконвічних традицій, самобутньої культури. Тому увага держави до проблем сільських територій має починатися на рівні держбюджету й закінчуватися державними програмами, котрих має бути не двадцять, як зараз, а кілька основних. Одна з таких – програма підтримки розвитку тваринництва, зокрема великої рогатої худоби й молочного стада.

– Як, у контексті соціологічного опитування Центру Разумкова, за допомогою фінансових і податкових інструментів мотивувати соціальний розвиток села?

– Вважаю, пріоритетом має стати будівництво доріг і ліній зв'язку. Без розвинутої інфраструктури та можливості швидко дістатися центральної лікарні чи школи село занепадає й дуже швидко зникає з карти України. Якщо порівнювати нашу країну з деревом, то втрата одного населеного пункту – ніби засихання одного корінця, яке ослаблює всю основу дерева, весь наш фундамент.

Стосовно можливих інструментів розвитку села хочу нагадати, що в нас 75 великих агрохолдингів мають у власності близько 20 відсотків української землі. Що вони роблять? Садять на потужну техніку кілька механізаторів, які обробляють тисячі гектарів землі. Тим самим знищують ферми, овочівництво, садівництво, адже все те, що потребує робочих рук, стало майже незатребуваним. Нині люди на селі не мають роботи, щоб заробити навіть на пенсію.

Тому я запровадила б кілька категорій податкового навантаження. Для платників податків із великою зайнятістю населення залишити фіксований податок на землю на нинішньому рівні. А там, де на сто тисячах гектарів зайнята якась сотня людей, фіксований платіж має збільшитися для наповнення Пенсійного фонду. Люди, які проживають на території, де працюють агрохолдинги, не винні, що їх позбавили роботи, й усе, що їм залишається тепер, – це вести підсобне господарство. Звичайно, майбутнє за великотоварним виробництвом, як у рослинництві, так і в тваринництві. Проте тут слід враховувати особли-

вості розвитку всіх регіонів України. Наприклад, у Поліссі чи Закарпатті майбутнє все-таки за невеликими селянськими господарствами.

До речі, про ефективні моделі створення робочих місць. На Волині вже створено кілька тисяч сімейних ферм, які доглядають не менш як чотири корови, і влада продовжує всіляко стимулювати створення відповідних об'єднань. Нещодавно таким фермам за кошти держбюджету передали доїльні апарати, що означитиме якісно інші властивості молока. Якщо в якомусь селі таких сімейних ферм декілька, там, безперечно, потрібно стимулювати створення кооперативу з холодильником та очисником. І обов'язково, щоб якість молока перевірялася на наявність усілякої хімії. Перевірене на вміст добавок, очищене й охолоджене молоко матиме найвищу ціну. Воно непорівнюване з розлитим у пляшки, невідомо якої жирності та ще й із консервантами.

Соціальна функція такої сімейної ферми – це виховання дітей, які з раннього віку привчаються до того, що все в цьому житті можна й треба заробляти самому на своїй землі, а не шукати долі за кордоном.

Розвиток таких ферм потрібно стимулювати й підтримувати. Зокрема, зараховувати до трудового стажу роботу із заготівлі продукції, щоб люди мали право на отримання пенсії завдяки збільшенню відрахувань до Пенсійного фонду тих агрохолдингів, які не дають роботу людям. Окрім того, нині уряд прийняв рішення доплачувати за збереження молодняк великої рогатої худоби. Бо коли людина отримує 750 гривень за голову худоби до року, це справді серйозний стимул.

– Ви могли б пояснити, в чому найбільше проявляється корупція та що можна зробити для її подолання?

– Є кілька видів корупції. Із оформленням земельних актів був повний безлад, ці функції перекладали з державних на приватні фірми, які встановлювали захмарні ціни. Другий вид – це те, що стосується бюджетної підтримки. Основна її частина припадає на великотоварні господарства, холдинги, акціонерні компанії. Це не тільки тому, що вони виробляють найбільше продукції, а й тому, що з ними легше домовитися про «відкати». До речі, виступаючи в сесійній залі під час обговорення Бюджетної резолюції, я пропонувала, щоб кошти, які мають стимулювати розвиток сільського господарства того чи іншого регіону, додавалися до обласного бюджету й уже на цьому рівні ділили, скільки й кому. Тоді, на мою думку, грошова допомога дійде до кожного селянина, а не опиниться в руках кількох великотоварних господарств, хоча і їм також іноді потрібна державна підтримка. Вона при цьому повинна мати інший характер: здешевлення креди-

ту, стимулювання збуту продукції. Наприклад, щоб продати її в Аграрний фонд, у держрезерв, із них також вимагали певні відсотки. У мене не вистачає сил пояснити людям, чому держава не хоче допомогти працювати, не байдикувати, не дати гроші просто так, а заробляти!

Для того, щоб молокозаводу чи м'ясокомбінату розмістити свою продукцію у великих торговельних центрах, він має платити дуже великі гроші – сотні тисяч доларів. Хочеш, щоб ми в тебе взяли товар, давай гроші! Але ж це не що інше, як хабар. А оці перекупники, які за безцінь скуповують у селян продукцію, а потім продають у рази дорожче...

– Насамкінець про ринок землі...

– Вважаю, що наразі це не на часі. От хай ми розмежуємо всі землі комунальної, державної і приватної власності, буде створений Земельний кадастр, проведена оцінка землі, запроваджені всі механізми підтримки, тоді можна говорити про якісь кроки до запровадження обігу землі. Держава повинна викупувати землю в селянина, а далі визначитися, що їй вигідніше. Можливо, здати в оренду агрохолдингам й істотно поповнити державну казну. Якщо є ефективний господар, давати йому в оренду, але не стимулювати латифундії, бо із землі вичавлять усі соки, вона втрапить родючість. Переконана: саме земля є запорукою появи середнього класу, який міцно стоятиме на ній і слугуватиме опорою будь-якій владі.

Розмову вів
Олексій СИЩУК.
Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.

15 травня Мінагрополітики презентувало Стратегію соціально-економічного розвитку сільських територій «Рідне село», згідно з якою селянам пропонується об'єднуватися в сільськогосподарські кооперативи. Така форма господарювання є однією з найефективніших, переконають у міністерстві. Це дасть змогу селянам користуватися спільною технікою, устаткуванням, мати стабільні канали збуту продукції, зокрема й на світовий ринок, а також залучати інвестиції.

У цьому процесі Україна перейматиме досвід провідних аграрних країн.

На переконання європейських експертів, кооперація українських селян зможе посилити позиції країни на світовому продовольчому ринку. Поодинокі дрібні та середні сільгоспвиробники не зможуть вийти на міжнародний ринок. Вступ до кооперативу дає їм змогу отримувати високі прибутки, покращувати якість продукції та залучати інвестиції.

